

Valdemar den Unge

Som overskriften viser, forlader vi sognets oldtid for en stund. Ikke fordi dette emne er udtømt; for det er det langt fra. Men en gang imellem kan det være forfriskende at give sig i kast med andre emner, og forandring fryder som bekendt. Fund og oplysninger vedrørende middelalderen i Raklev Sogn kan vi vende tilbage til en anden god gang. I dette og de følgende numre af Raklev Sogneblad skal det handle om en historisk person, hvis skæbne knytter sig til Røsnæs, og hvor såvel Røsnæs som Raklev Sogn vil blive inddraget.

Gennem en længere årrække har undertegnede indsamlet diverse oplysninger om Valdemar den Unge med hovedvægten lagt på den tragiske vådeskudsulykke, hvorved Valdemar kom ulykkeligt af dage. At dette skete på Røsnæs, må betragtes som en historisk kendsgerning. Men mere eksakt hvilket sted på Røsnæs, det fandt sted, er åbenbart mere kompliceret. I det følgende vil en lang række kilder,

Valdemar den Unge. Kalkmaleri fra 13-tallet i Sct. Bendts Kirke i Ringsted.

som mere præcist udpeger stedet, blive citeret. Man vil imidlertid bemærke, at kilderne peger på flere forskellige steder, hvor tragedien udspandt sig. Da man, så vidt jeg kan gennemskue det, reelt ikke kender den eksakte lokalitet, kan læseren således frit vælge mellem disse muligheder. Og hvis der lokalt er tradition for andre steder end dem, der bliver nævnt i denne artikelserie, kan disse tilføjes. I givet fald hører jeg gerne om det. Også det sted på Valdemars legeme, hvor den fatale pil trængte ind, er der lidt uenighed om. Den opmærksomme læser vil også bemærke, at en af kilderne angiver en anden dato end de øvrige.

Valdemar den Unge blev født i 1209 og døde den 28. november 1231. Han var det eneste barn i Valdemar Sejrs og dronning Dagmars ægteskab. Faderen tog ham allerede som seksårig i 1215 til sin medkonge for at sikre tronfølgen. Samme år blev drengen hyldet som konge på Viborg Landsting, og i 1218 blev

han kronet i Slesvig af sin far under overværelse af rigets biskopper.

Den 7. maj 1223 blev Valdemar taget til fange af grev Henrik af Schwerin sammen med sin far under en jagt på Lyø. Den 19. april 1226 blev den unge Valdemar, noget senere end faderen, befriet efter en del diplomatiske forhandlinger.

I 1229 blev Valdemar den Unge gift med Eleonore af Portugal, men ægteskabet forblev barnløst, hvorfor tronen gik videre til Valdemars halvbror Erik Plovpenning.

Den 28. november 1231 blev Valdemar den Unge dræbt ved et vådeskud under en jagt på Refsnæs.

I Trap Danmark 1858 kan man under Raklev Sogn læse:

Valdemar den Andens Søn, den unge Valdemar, undertiden kaldet den Tredje, blev dræbt den 29de Januar 1231 ved Vaadeskud i Røsnæs (Refsnæs) Skov. Sjællandske

Antiquiteter i Geheime-Archivet for 1607 melde, at "des til Amindelse er opreist i Nyrup Lund, som han blev skuddt, 4 store Steen, een Mand høi, paa en slet grøn Plads, noget aflang; en af Stenene er stakket siden bleven af Steden forrykt". Nu er Egnen ved Nyrup ganske skovløs, saa det er gaaet som den gamle Kjæmpevisse, der omhandler denne ulykkelige Begivenhed, udsiger:

Herefter skal Revsnæs finde den Vind
At der sig ei bjerge kan Raa eller
Hind.

Hvor Revsnæs før havde tusinde
Træer
Skal den hensvie stærkt Kuleveir.
Paa Revsnæs, hvor der stod Eger og
Bøg,
Herefter skal groe Skarns Hundeløg.
Før Lysten man faae paa Revsnæs
tilforn,
Herefter nep´ findes skal et Torn.

Den engelske rejsebogsforfatter Horace Marryat (1818-1887) udgav i 1860 bogværket: *A Residence in Jutland, The Danish Isles and Copenhagen*. Denne rejseguide indeholder beskrivelser af Marryats oplevelser samt oplysninger om overnatningsmuligheder, rejseforbindelser etc. I samme forbindelse besøgte Marryats også Holbæk Amt. Om dette findes der en dansk oversættelse med titlen *Horace Marryats Rejse gennem Holbæk Amt 1858-60* ved kommunelærer Kaj Eusebius Jacobsen, Holbæk. Oversættelsen findes i Årbøger for historisk forening for Holbæk Amt 1938 og bringes her i uddrag.

I en Afstand af omtrent 5 Km fra Kallundborg ligger Landsbyen Refsnæs, Sjællands mest øde Næs, nu et bart og trøstesløst Landskab, men en Gang Jagtgrunde for Danmarks Konger. Det var her, Prins Valdemar, Valdemar den Andens Søn, under Forfølgelsen af en Kronhjort mødte en Skæbne lig den, der blev vor Kong William Rufus til Del. Fire kæmpemæssige Granitblokke, der nu ikke længer er at finde, viste engang, hvor Stedet var. Begivenheden beskrives paa følgende

Maade i den gamle Folkevisse om Dronning Leonora:

1) Leonora Dronning i Barsel nød
Sit unge Liv sætte til og blev død.

2) Hun kom til Danmark fra Portugal,
Hun rejste bort til Guds Frydesal,

3) Hun glædes meget med Sjælen
i Englekor, Men Kroppen hviler i
Sanct Bentis Jord.

4) Hof holt hendes Herre paa Kallundborg.
Han tænkte med Tiden at
slukke den Sorg.

5) Næppe var ni Maaneder gangen
nu, Den Herre fik Lyst at svale sin
Hu ...

Det er en Kendsgerning, at da han havde sørget i ni Maaneder, havde han faaet nok af det og beslutter at more sig: "Sadl mig", udbryder han, "Svede-fux"! og af Sted drager han paa Jagt. Saa haardt rider han fra Daggry til Aften, at da han ankommer til Refsnæs, har næppe een Væbner været i Stand til at føl-

ge ham. Klapperne driver med Raab Hjorten og Haren ind i Skoven. En Hjort styrter frem. Herr Eskild spænder sin Bue; den Hjort skal blive hans Bytte. Pilen gennemborer Prinsens Bryst - han falder til Jorden fra sin Ganger og siger denne Verden sit sidste Farvel. Rædselsslagne styrter hans Ledsagere til for at hjælpe ham - for sent. Han er død. Bæltets skrækslagne Vande trækker sig tilbage fra Kysten. Marsvinene og Fiskene opløfter en høj Klage, selv Skærene sørger. Da Kongen erfarer den skæbnesvangre Nyhed, farer en stikkende Smerte som af et Spyd gennem hans Hjerte. Han vrider sine Hænder, til de knager, og saa forbander han Refsnæs. "Herefter skal ingen Hare eller Hind blive fundet - og intet Træ skal fra nu af gro her. Paa Refsnæs, hvor hidtil blomstrede Eg og Bøg, skal fra nu af kun Tjørn og Hyben vokse -

(Sidste Vers)

Med Liget den Klage til Ringsted gik
Sanct Bentis Kirke det Konge-Lig fik. - -

Kong Valdemars Forbandelse gik i Opfyldelse. Ingen Hare fra de kongelige Skove eksisterer mere. En enlig Hvidtjørn overlæstet med snehvide Blomster, snoet og knastet som dem, der staar i Woodstock Park, er det eneste Minde om de tidligere Jagtmarker. Kong Valdemar og hele det danske Folk kunde vel have Grund til at beklage Tronarvingens Død (han var allerede valgt i sin Faders Levetid), den gode Dronning Dagmars eneste Efterkommer, thi tre mere ryggløse Regenter end hans Halvbrødre, Berengarias Sønner, har aldrig besteg det danske Trone.

O, Danmark, om du din Skade forstod
Da maatte du græde det bare Blod.
(26. Vers.)

(Artiklen fortsættes).

VALDEMAR DEN UNGE

(FORTSAT) · AF JENS NIELSEN

Agnes Slott-Møller. Valdemar den Unge
død. Akvarel. Udkast til maleri.

Udover et almindeligt Indtryk af **Valdemar (III) den Unge** er det ikke muligt at danne os noget Billede af hans Personlighed. Han blev gift den 24. Juni i 1229 i Ribe med **Eleonore** af Portugal, født o. 1211. Hun var Broderdatter til Valdemar II Sejrs 2. Dronning Berengaria (Bengerd) af Portugal. Dagen efter Brylluppet modtog Dronning Eleonore i Morgengave den sydlige Halvdel af Fyn. Hun døde i Barselseng 28. August 1231.

Nøjagtig 3 Maanedere kom Valdemar den Unge til at overleve sin Hustru, idet han blev dræbt af et Vaadeskud paa en Jagt, der fandt Sted paa Refsnæs den 28. November 1231. Hans Lig blev gravsat i St. Bendts Kirke i Ringsted.

I gamle Dage var Halvøen Refsnæs dækket med store Skove. Det var i en af disse, at Valdemar III blev skudt. Der er ikke Enighed om, hvor det var, Ulykken fandt Sted. Man har nævnt Refsnæs eller Bjørnstrup Skov, Nordvest for Byen Bjørnstrup eller ved Vaagehøj eller Rullehøj. Der er ogsaa blevet foreslaaet Nyrup Skov i Raklev Sogn; i Anna Krabbes "Sjællandske Antiquiteter" fra 1607 (I Rigsarkivet) staar, at "der til Amindelse er oprejst i Nyrup Lund, som han blev skudt; 4 store Steene, een Mand høj, paa en slet grøn Plads, noget aflang, en af Stenene er stakket siden bleven Steden forrykt".

Nu er Egnen ganske skovløs med Undtagelse af Plantagen paa den yderste Pynt af Landtungen og Præstegaardshaven, og det var den alt i det 17. Aarhundrede, da Præsten **Laurids Kock** digtede sin Vise "Jagten paa Refsnæs", hvorom vi nu skal høre videre.

Laurids Kock (13/9 1634 - 17/3 1691) Det er let forstaaeligt, at Laurids Kock kunde blive inspireret af denne skønne Egn paa Refsnæs, hvis største historiske Minde var Vaadedrabet paa Valdemar den Unge. Om dette har befolkningen fortalt Sagn og Virkelighed, og

udfra denne Viden skrev Laurids Kock saa i Folkevisemanér Digtet: "Kong Valdemar den Andens Klagemaal over sin Søns Død". Denne Vise er uden Tvivl Kocks bedste digteriske Arbejde næst efter Visen om Thyra Danebod. Naturpoisien i Slutningsversene af Valdemarsvisen synes snarere at tilhøre det 19. Aarhundrede end Anders Bordings og Peder Syvs Tidsalder; Kock har nemlig taget de stedlige refs-næske Folkesagn om Begivenheden med i sine Vers. Vi har her næsten et Varsel om, hvor rigt Digterne senere skulde øse af Folkemindernes Kildevæld. Laurids Kock dvæler især ved den Forbandelse, der mentes at hvile over Refsnæs siden den ulykkelige danmarkshistoriske Begivenhed den 28. November 1231. Ved hjælp af Forbandelsen har man forsøgt at forklare Refsnæsskovenes Undergang. Tidligere saa man med Lyst og Glæde paa Refsnæs, hvor der efter Paakendelsen 1231 næppe skulde kunne gro Tjørn paa de gamle Ege- og Bøgeskoves Plads. Vi skal nu her stifte Bekendtskab med Digtet, her meddelt i moderne Retskrivning og uden Gen-tagelse af Omkvædslinierne, der kun indsættes ved første og sidste Vers.

(Her følger uddrag af visen, som af pladshensyn ikke bliver gengivet her). Vers 20. **Blak**, Navn paa en stor Sten i Kalundborg Fjord omtrent ud for Refsnæs-gaarden. Omtales ogsaa som en Sten i Refsnæs Strand nær Skambæk Mølle. Ifølge Sagnet er Stenen kastet af Kæmpen paa Asnæs efter ham paa Refsnæs, som Hævn for, at have kastet **Sortensten** (Vers 21). I Blak er Spor efter Kæmpens Fingre. **Blakka** betegner i svenske Dialekter "en flad Sten paa Søbunden nær Vandoverfladen". Sortensten er en stor Sten ude i Vandet i Asnæs Nordstrand, kastet hertil af Kæmpen Refs paa Refsnæs efter Kæmpen As paa Asnæs, som til gengæld sendte Blak til Refsnæs. I Sortensten er Spor efter Kæmpens Fingre. Omgivelserne viser,

I Jul i Kalundborg og Omegn 1953 kan man læse følgende artikel: LAURIDS KOCKSVISE om VALDEMAR DEN UNGE. Af August F. Schmidt.

I Kong Valdemar II Sejrs Ægteskab med den folkekære Dronning Dagmar fødtes i 1209 en Søn, der fik Navnet **Valdemar**. Han blev allerede hyldet som Konge paa et Stormandsmøde paa Samsø og derefter paa Viborg Landsting 1215. Han blev kronet i Slesvig 24. Juni 1218. Sammen med Faderen faldt han i Fangenskab under Jagten paa Lyø 1223 og sad fanget i Schwerin indtil Forliget i Danneberg 1226.

at det er paa Asnæs, Sortensten ligger, saa Navnene i Versene 20, 21 kan være ombyttede. Fra Refsnæs Synspunkt ligger selvfølgelig Blak i **Sonderstrand**. Ved Sortensten maa Kock da enten have tænkt paa en nu ukendt Sortensten paa Refsnæs Nordstrand, eller det maa være et ubehændigt Udtryk for, at Sortensten ligger i Nør, nemlig for Asnæs. Folkesagnet har indtil Nutiden fortalt, at Sortensten fik sin farve, da Kong Valdemar blev dræbt. Sagnet kan være afledt af Laurids Kocks Vise, men det er nok mest sandsynligt, at Kock bygger paa en gammel Folketradition, der har til Hensigt at forklare den store Stens mørke Farve. Spor af Kæmpens Fingre kan være langagtige Fordybninger i de to sagnomspundne Sten (se Danmarks Kæmpesten 1932, S. 140, 141-42, 392, 394).

Vers 28-31. Sagnet fortæller, at Valdemar Sejri i Sorg og Harmelod Halvøens Skove afbrænde. 1925 gik endnu det Sagn paa Refsnæs, at Jorden skulde være øde, fordi Valdemar den Unge blev dræbt herude, og det levede da endnu saa stærkt i Beboerne her, at de i afvigte Aarhundrede raadede en Mand fra at plante Frugttræer ved sit Hjem paa Refsnæs. "Husk paa Stenen derude", sagde de, og der er virkelig ogsaa en Sten i **Kongstrup**, som man i 1925 sagde stod paa det Sted, hvor Valdemar den Unge faldt.

Vers 30. Heri er Valdemar II Sejrs Forbandelse angaaende Ege- og Bøgeskovens Undergang særlig omtalt. Til Gengæld skulde der kun gro de ubehageligt lugtende Hunde-Løg paa Refsnæs. Disse Planters Tilstedeværelse har man altsaa forklaret ved Hjælp af det gamle Forbandelsessagn.

I Trap Danmark 1954 kan man under Røsnæs Sogn læse:

På en jagt i de store skove på R. blev kong Valdemar Sejrs unge søn Valdemar (III.) 28/11 1231 dræbt ved vådeskud (en sten ved Bjørnstrup skal angive stedet, jf. Schmidt. DK. 139 f.). Laurids Kok lader i sit digt "Kong Valdemar II.s Klagemaal over sin Søns Død" (Peder Syvs Kæmpevisebog. 1695. 607-09) denne ulykke være baggrunden for skovens forsvinden på R., hvoraf man

tør slutte, at de i det væsentlige var borte i 1600t. (C. Dumreicher i Jul i Kalundborg, 1941. 30 f. Aug. F. Schmidt smst. 1953. 6-8).

SKALK Nr. 3, 1974.

SORT HEDDER EN STEN. Af Harald Andersen

Sagnet siger, at stenen blev sort af sorg den dag i 1231, da Valdemar Sejrs søn, Valdemar den Unge, dræbtes på Refsnæs ved et vådeskud. Vi er tilbage i 1200-årene og ved personer med nær tilknytning til Ribe. Den ældste optegnelse af stensagnet finder vi i en folkeviser om den unge Valdemars død, udgivet af Peder Syv 1695. Der er blot det kedelige, at visen ikke anses for ægte, den er, mener man, skrevet af indsenderen, Refsnæspræsten Laurids Kok. Det skal nok være rigtigt. Trods formen, som er folkevisens, virker den med sine lidt for regelrette rim ikke gammel, men den kan jo have haft et forbillede, en ægte, måske halvglem, middelalderviser, som indbød til forbedring. Den unge kongesøns tragiske død var i hvert fald oplagt folkevisestof, og Refsnæs stedet, hvor en sådan viser ville blive husket. Om Laurids Kok er iøvrigt at sige, at han ganske vist var digter - han er mesteren for "Danmark, dejligst vang og vænge" - men tillige videnskabsmand på det filologisk-historiske område. Bevaringen var for ham som for hans gode ven Peder Syv en hjertesag.

Middelaldervisen - hvis den altså har eksisteret - må være digtet, mens ulykken var i frisk erindring, og harsikkert medtaget, hvad der forelå af hastigt fremblomstrende jærtegn omkring begivenheden. I Jul i Kalundborg og Omegn 1978 kan man læse denne artikel: Bautasten. Oldtidsminder omkring Kalundborg.

Af Mogens Schou Jørgensen

Syd for vejen mellem Nostrup og Kongstrup på Røsnæs ligger på en naturlig bakke lige ved en markvej og parkeringsplads en mindre høj, kaldet Ørehøj eller Ørnehøj. På toppen af højen, hvorfra der er vid udsigt over Røsnæs og Kalundborg fjord, står bautastenen **Kajestenen**, også kaldet Kongestenen eller Ørestenen. Den er godt en meter høj, firkantet med flad top, og den vender bredsidet ud mod fjorden. Højen bærer

tydelige spor af plyndring i form af en anselig nedgravning i toppen, og der foreligger ikke oplysninger om fund, der kan tidsfæste stenen og begravelsen.

Trods de mange navne kendes kun ét sagn om stenen. Som så mange andre steder ved Kalundborg angives dette som stedet, hvor den unge kong Valdemar dræbtes ved vådeskud i november 1231. Ifølge sagnet skulle han også være begravet her.

Litteratur:

C. Engelhardt: *Bautastene eller rejste Stene i Danmark. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie* 1876.

Aug. F. Schmidt: *Danmarks Kæmpesten i Folkeoverleveringen. Danmarks Folkeminder bd. 39.* Kbhvn. 1932-33.

RING TIL KLOAKMESTER BANG

- når kloakken skal igang!

- Alt i kloakarbejde
- Om- og tilbygning
- TV-inspektion
- Forsikringssskader

Få et godt tilbud
Ring 51 17 40 70

Aut. Kloakmester
Kurt Bang Jensen

KVOPS
Entrepreneur

KRESSESERVICE

livsgaranti

KLOAK
ANSERENS
TV
INSPEKTION

Kystvejen 122 A, 4400 Kalundborg
www.kvops.dk · kbj@kvops.dk

VALDEMAR DEN UNGE

(fortsat)

Af Jens Nielsen

Vi fortsætter med at gengive nogle af de mange kilder, der i kortere eller længere form er nedskrevet om den tragiske vådeskudsulykke på Røsnæs, hvor Valdemar den Unge kom så grueligt galt afsted, at han døde af det.

SJÆLLANDSKE KRØNIKE. Rikke Agnete Olsen. 2. oplag. Wormianum 1988. 1209: Valdemars første søn Valdemar blev født.

1223: Kong Valdemar og hans søn kong Valdemar blev fanget ved svig af grev Henrik, der var hans mand.

1231: Kong Valdemar den Unge døde. Denne Valdemar, der var en god og mild mand, blev året efter sin kroning, da han var på jagt i skoven på Røsnæs, ved et uheld ramt i foden med en armbrøstpil af en soldat.

SKALK Nr.1, 1992.

RIGETS HÅB. Af Troels B. Wingender. Den periode af Danmarkshistorien, der kaldes Valdemarstiden, hører ikke til de for landet mindst betydningsfulde. Det lykkedes for kongerne med hjælp fra rigets stormænd, verdslige som gejstlige, at styrke deres magtposition, og at der samtidig var økonomisk opgang, bidrog til succesen. Af "Valdemarer" var der tre: Valdemar den Store, Knud den Sjette (som altså ikke hed Valdemar) og Valdemar Sejr; alle regerede efter datidens forhold længe, sidstnævnte endda længst af alle middelalderkonger. Sammenlagt beklædte de tronen fra 1157 til 1241, altså i 84 år. I virkeligheden var der endnu en Valdemar, og det er ham, vi her skal følge. Han fødtes 1209 som søn af Valdemar Sejr og den folkekære dronning Dagmar, men moderen døde, da han var tre år, og faderen

har han næppe set meget til i sin første levetid; han var travlt optaget af sine erobrings- og missionstogter i henholdsvis Nordtyskland og Estland. Uinteressert i sønnens fremtid var han dog ikke, det fremgår af, at han 1215 lod den da seksårige prins kongehylde på Viborg landsting. Selve kroningen fandt sted i Slesvig tre år senere, og den foregik med pomp og pragt - kongen havde "sammenkaldt alle rigets første mænd, femten biskopper, tre hertuger og tre grever samt abbeder og adskillige andre". Drengen var nu faderens medkonge og, hvad vigtigere er, efterfølger. Dette sidste var nemlig ikke nogen given sag; i middelalderen (og formelt helt til enevældens indførelse) var kongemagten ikke arvelig, den nye regent skulle vælges, og der kunne være flere kandidater til embedet. Men en mand af Valdemar Sejrs støbning kunne altså omgå reglerne. At sønnen virkelig betragtedes som konge, fremgår af et pavebrev fra 1616, her omtales han udtrykkeligt som konge af Danmark, og det var endda inden, kroningen havde fundet sted.

For Valdemar den Unge, som han kaldtes, tegnede fremtiden sig altså lys, og mange har sikkert sat deres lid til ham som den, der skulle videreføre Valdemarernes stolte traditioner. Valdemar Sejr stod da på sit livs højde, men omslaget kom - brat og uforberedt. Det skete maj 1223. De to konger, den 53-årige og den 14-årige, nød da jagtens glæder på Lyø i det sydfynske øhav. Med sig havde de en gæst, grev Henrik af Schwerin, ingen nær ven af Valdemar Sejr, der egenmægtigt havde gjort sig til hans lensherre, men etiketten blev overholdt, og man tog rigeligt for sig af

Røsnæsbøgen. Foto: Morten Lindhard

de våde varer under aftensmåltidet. Ud på natten, hvor kongerne sov i deres telt, brød greven ind med sine mænd. De to blev taget i forvaring og med skib ført til Tyskland, hvor de måtte tilbringe tiden i forskellige fangetårne.

Først hen ved tre år efter slap de fri, og vilkårene for løsladelsen var hårde; udredning af en uhyrlig løsesum over en årrække, afståelse af erobret land og forskellige ydelser. Valdemar Sejr forsøgte at slå igen, men det mislykkedes, og han opgav sine stormagtsdrømme. Hans sidste år gik med genoprettelsen af kronens økonomi.

Valdemar den Unge var ved frigivelsen omkring de 17 og har vel så småt begyndt at tage del i rigets styrelse, men først og fremmest gjaldt det at finde ham en passende ægtefælle. Valget faldt på Eleonore af Portugal, en brordatter til Valdemar Sejrs anden dronning, den upopulære Bengerd. Helt uden politiske bagtanker var det vist ikke; alliancen kunne givetvis blive til nytte for Valdemar, når han til sin tid blev enekonge. Ægteskabet kom i stand, men blev ikke af lang varighed, blot to år senere døde den unge dronning i barselseng, og heller ikke barnet overlevede. Det var i august 1231, ulykkerne

således væltede ind over kongehuset, men målet var endnu ikke fuldt. I november samme år var Valdemar den Unge igen på jagt, denne gang på Røsnæs ved Kalundborg. Her blev han "ved et uheld ramt i foden med en armbrøstpil" og døde af såret, 22 år gammel. Sammen med sin dronning ligger han begravet i Sct. Bendts kirke i Ringsted.

Valdemar Sejr selv døde ti år senere. Han efterfulgtes af sine tre sønner med Bengerd - de blev konger efter tur, men var ikke af faderens format, og deres regeringstid, sammenlagt 18 år, indledte en lang og sørgelig nedgangsperiode. Måske var det gået anderledes, hvis deres halvbror havde levet, for hvad kunne man ikke vente sig af Dagmars søn? Om han havde arvet sin efter sigende næsten engleagtige mors egenskaber, ved vi ganske vist ikke, men krøniken karakteriserer ham dog som "en god og mild mand".

I en fin folder udgivet i maj 2013 med titlen "Røsnæs rundt. En kystrute med en række landmarks" udarbejdet af Røsnæs Udviklings- og Beboerforening kan man læse: VINDEKILDE er både navnet på et område og en kilde. Kilden er 7 grader varm og pibler året rundt op af jorden. Herfra løber vandet igennem et sumpt område igennem Vindekildeslugten ned i havet. Kilden blev brugt til vandindvinding indtil 1980. Området ved kilden er sumpt mange steder. Resterne af en tidligere sumpbæverfarm ses som to rækker betonrør gravet ind i skrænten. 50 m nordøst for kilden findes et af Røsnæs' ældste træer: den gamle troldebøg. Et sagn siger at træet var det eneste overlevende træ, da Valdemar Sejr i 1231 befalede alle træer på Røsnæs fældet.

Ifølge sagnet holdt Valdemar Sejr i 1231 en lystig jagt i den daværende skov på Røsnæs. Jagten fik en brat afslutning, da kongens søn Valdemar den Unge blev truffet af en vildfarens

pil, som gik gennem hans hjerte. "Kongen befalede i sin sorg, at intet træ skulle kaste sin skygge på den forbandede jord, hvor Danmarks håb blev dræbt. Den knitrede ild gik snart over Røsnæs og lagde skovene øde. Her skulle i al fremtid alene naturelementerne rase og stormen herske. Røsnæs lå øde i sekler af år, pisket af storme vinter og vår".

Hvis det passer, at den ovenomtalte "Røsnæsbøg" / "Valdemarsbøg" / "Kongebøg" allerede stod der i 1231, står vi over for en dendrologisk sensation, for i diverse opslagsværker kan man læse, at bogen "kun" bliver indtil 350 år gammel. Sagnet om "Kongebøgen" er nok af nyere dato, da jeg ikke er stødt på det i de ældre skriftlige kilder.

Hermed slutter serien om Valdemar den Unge. Der findes sikkert andre kilder end dem, der er nævnt i serien. Den opmærksomme læser har sikkert bemærket, at ikke alle kilder er helt enige i alle punkter. Årstallet 1231 er der dog, med en enkelt undtagelse, enighed om.

Derimod er der åbenbart en hel del usikkerhed om selve stedet, altså bortset fra at det skete på Røsnæs. Således er der nævnt flere forskellige lokaliteter såvel i Raklev som i Røsnæs Sogn.

Christian d. 4. skænkede en samling på 25 kongeportrætter, hvoraf de 17 er bevaret, til Sorø Akademi nogenlunde samtidig med, at han grundlagde byen. Teksten under portrættet af Valdemar den Unge meddeler: Waldemar - 3 - regerede 12 Aar / bleff skot med en piil i sit bien paa jact i Refnæs Skow ved Kallingborg huor aff hand døde ANNO 1231 - begraffuen i Ringsted hos sin forældre.

Af gode grunde kan de vel ikke alle sammen være rigtige og vel højst den ene. I realiteten kender man måske slet ikke det rette sted.

Det er ganske interessant at bemærke, at de ældste kilder angiver, at Valdemar blev ramt af en vildfarens pil i sin fod eller i sit ben. Skuddet har vel næppe i sig selv været direkte dræbende, men komplikationer som betændelse eller blodforgiftning kan have stødt til. Det sømmer sig vel ikke for en konge at lide en så forsmædelig død. Det er vel derfor, senere kilder angiver, at pilen ramte Valdemar i brystet eller i hjertet. Det er der vel betydelig mere kongeværdighed over, når nu manden alligevel var død.

Sluttelig kan det konstateres, at der er angivet mere end ét sted på Røsnæs, hvor Valdemar den Unge ligger begravet. Men han blev naturligvis ført til Sct. Bendts Kirke i Ringsted, ligesom mange andre af datidens konger.

Hvis du ligger inde med andre lokale legender om Valdemar den Unge, vil jeg gerne høre fra dig.

